

## מראי מקומות- כבא בתרא כ"ד

אלא או הא או הא, ולדבריו א"ש). ואולי י"ל דס"ל דכיון דסתם יינם איסור מדרבנן הוא, א"כ הו"ל ספק דרבנן, ואם אי' דלית לי' דר' חנינא, הו"ל דהוי ספק דרבנן ולקולא. ומה דאמר' דרב לית לי' דר' חנינא, יתכן לומר שאין הביאור בזה דס"ל דאזלי' בתר קרוב, אלא דס"ל דהיכא שיש רוב כנגד קרוב, ספק הוא, וספק דרבנן לקולא. אולם ע' בספר **פירוש לפרוש**, שכ' דס"ל להגמ' דרב ס"ל דאזלי' דוקא בתר קרוב, להיפוך מר' חנינא, ומשמע דס"ל שהוא משום דרב מתיר כאן, ולא אסר מספיקא. וק', הרי לכאור' ספק דרבנן הוא, וכנ"ל. וע' **בפורת יוסף** שג"כ נקט דהגמ' הבין דרב ס"ל דמותר משום דס"ל דקרוב עדיף, והק' דדלמא שאני הכא, דספק דרבנן הוא, ותי' דבסתם יינם החמירו טפי (ולכאור' דנקט דלא כדברי הפנ"י הנ"ל, אלא דשייך לומר ד כי הדדי ניהו). אבל לדבריו, הדרה הקו' לדוכתי' בדעת שמואל, מנין להגמ' דשמואל ס"ל כר' חנינא, דלמא אוסר מספק, וצ"ע.

(ג) **ומר לית לי' דר' חנינא- הק' הרשב"א**, הא ודאי אית לי' לר' חנינא, שהרי אמר דבעיר שרובה ישראל מותר, ומי לא עסקינן שנמצא כנגד הבית של עכו"ם שדר בעיר, אלמא דרוב עדיף מקרוב. ותי' דכיון שהוא נמצא בנהר, אפי' אם הוא כנגד בית של עכו"ם, אין זה קורבא דמוכח, ובזה ודאי אזלי' בתר רוב. אבל מה שהוא כנגד אותה העיר ולא עיירות אחרות, זה חשוב קורבא דמוכח, ובזה י"ל דכיון דהתיר, ע"כ שהוא משום דס"ל כר' חנינא, דאף כנגד קורבא דמוכח אזלי' בתר רוב. **עוד** הק' הרשב"א, איך שייך לומר דרב לא ס"ל כר' חנינא, הרי בכל מקום ס"ל לרב דאזלי' בתר רוב, אף במקום ממון. ותי' דאה"נ, היינו מה דאמר' דגם רב ס"ל כר' חנינא (ולכאור' תמוה, הא ודאי ס"ל לרב שיש דין רוב, ואף אם ס"ל דמהני כנגד מוחזק, מהכ"ת דאף מהני כנגד קרוב. וע' בהגהת המו"ל בהוצאת מוה"ק [מס' 18] שעמד בזה, ותי' די"ל דמהא דס"ל לרב דמהני רוב כנגד חזקת ממון, ע"כ היינו משום דס"ל דרוב

(א) **ושמע מינה רובא דאורייתא- כ' תוס' דהיינו** רובא דליתא קמן, דאילו ברובא דאיתא קמן קרא כתיב אחרי רבים להטות. וע' **בקובץ שעורים** (פג) שהביא מה שהק' **השב שמעתתא**, למה אין זה רובא דאיתא קמן, הרי האשה לפנינו. וכ' הקו"ש דנראה מדבריו דפי' הא דרובא איתא קמן היינו כמשמעו ממש, דאם הרוב לפנינו אז אזלי' בתרה משום רובא דאי' קמן. אבל צידד הקו"ש לפרש החילוק בין רובא דאי' לקמן ורובא דליתא קמן באו"א. דהיינו, דרובא דאי' קמן היינו דמידעת הפרטים אנו בונין הכלל, כלומר, דכיון דאנו יודעים דט' חנויות בעיר זה מוכרים רק בשר שחוטה וא' מוכר בשר נבילה, א"כ נמצא דאנו יכולים לומר דא' שפורש מתערובת זה פורש מרוב החנויות. אבל בספק אם בהמה זו כשרה או טריפה, אין לנו ידיעה על שום בהמה בפרט, רק דמהכלל, דהיינו דטבע של הבהמות הוא דרובם כשרות הן, יכולין אנו לדון על כל פרט ופרט, לומר דמהרוב הוא. וא"כ, כיון שאיננו יודעים כלום באשה זו, דלא מדדנו הדם בעלייתה ובמקורה, אלא דמהכלל דטבע נשים אנו בונים כלל זה, א"כ שוב הו"ל רובא דליתא קמן ונא"ז דומה ממש להציור דבהמות כשרות וטריפות, דשם הרי הרוב עצמו הוא דבר טבעי, וליתא קמן, אבל כאן, המציאות הוא מציאות טבעי, שיש רוב דמים בהמקור, יותר משל עליי', אבל לגבי הדם שנמצא עכשיו בפרוודור, בזה לא אמרי' שיש איזה דבר טבעי דהדם בא דוקא מהמקור, אלא משום דאזלי' בתר רוב דפריש ממקום שבה הוי רוב דמים, וכנראה דלא רצה לחלק בזה, וצ"ע]. ובזה רצה לתרץ הערת הגר"ח דלכאור' כל רובא דליתא קמן הוא ג"כ רובא דאי' קמן, דגם רוב בהמות דאיתנהו לקמן רובם כשרים. ולזה תי' הקו"ש דכיון דהיסוד של רובא דליתא קמן הוא דבא מן הכלל ולא מן הפרט, א"כ ממילא אי"ז שייך כלל לדון מצד רובא דאי' קמן, שהרי אין פרטים בפנינו לדון עליהם.

(ב) **לימא בדר' חנינא קא מפלגי, דמר אית לי' דר' חנינא, וכר' - לכאור' יש לע', מהכ"ת דשמואל** אסר משום דס"ל כר' חנינא, לימא דס"ל דרוב וקרוב כהדדי ניהו, וא"כ הו"ל ספק, וספיקו לחומרא (וע' לקמן מה שהבאנו מהפני יהושע בביצה, דאין שייך לומר כן,

ז) **בירור הוא, ואם בירור הוא, י"ל דלכן עדיף** גם מקרוב [וצ"ע].

ד) **שריא רבינא, לימא משום דסבר לה כר' חנינא- כ' תוס' שאין לומר שהוא משום דספק ערלה בחו"ל מותר, דאם אזלי בתר קרוב, הו"ל ודאי ערלה ולא ספק. וע' בפני יהושע (ביצה י:)** דהעיר דלכאו' שייך לומר דרוב וקרוב כי הדדי נינהו, ומשו"ה מותר, ומהכ"ת שהוא משום דאזלי בתר קרוב (הוא אינו הק' על תוס' כאן, אלא על הגמ' שם הדומה לזה). וכ' דאין שייך לומר דשום הם, דהא ודאי מסברא רוב עדיף מקרוב, אלא דהשאלה הוא דאולי חידש התורה בעגלה ערופה דאזלי בקרוב כנגד רוב, וזה הי' כל הנדון, ומעולם לא צידד הגמ' לומר דשוין הן.

ה) **והני מילי חמרא, אבל עינבי מצנעי- פי' הט"ז (יו"ד רצ"ד, י"ז), דהמטמין ענבים מטמינם שלא בשעת בציר, ואז אין דורכי הענבים מצויין כ"כ, משא"כ המטמין יין, עושה כן בשעת הבציר, ולכן אינו מטמינם שם.**

ו) **והני מילי חמרא, אבל עינבי מצנעי- כ' הרא"ש (סי' כ"ב) דלמעשה גם העינבי שרי, משום דאנן כר' חנינא קיי"ל, דאזלי בתר רוב ולא בתר קרוב, ולכן אמרי' דמעלמא נינהו. אבל הרמב"ן כ' "פירוש, עבידי דמצנעי, ואפי' לר' חנינא אסור, דכי הא לאו קרוב בלחוד הוא, אלא במקומו ממש הוא, וחזקה כאן נמצאו כאן היו". אבל תמה הפני שלמה, א"כ מה הי' הגמ' רוצה להוכיח מהא דשרי רבינא היין דע"כ כר' חנינא ס"ל, הרי אפי' לר' חנינא לא אזלי בתר הרוב, שהרי הדין כאן נמצאו כאן היו עדיף מרוב לכ"ע, וא"כ מוכח שהי' סברא אחרת להתיר, ולא משום רוב. ותי' שיש לחלק בין יין לענבים, דביין צריכין לדרכו במקום מיוחד שבכרם, דהיינו בגת ובבור, לכן אם נמצא בכרם שלא אצל הגת ממש, א"כ אין כאן אלא דין קרוב, ולא דין כאן נמצא וכו'. אבל לענין ענבים, שגדלים בכל הכרם, א"כ כל הכרם מקומם הוא.**

ז) **הנהו זיקי דחמרא דאשתכחן בי קופאי, שרנהו רבא- פי' רש"י, טמונים בין גפנים שבכרם. וכ' ההעמק שאלה (סוף שאילתא ס"ח, עמ' טו) דמבואר מדברי רש"י דס"ל דלא כהרמב"ן הנ"ל, דאם ס"ל כהרמב"ן, א"כ מהו קו' הגמ' דלימא דלא ס"ל כר' חנינא, הרי אף ר' חנינא יהי' מודה כאן, דכאן נמצאו וכאן היו, אע"כ דלא ס"ל כהרמב"ן (וצ"ל דהרמב"ן יפרש דבי קופאי אין ביאורו שהוא בין הגפנים ממש).**

ח) **ואם אילן קדם, קוצץ ונותן דמים- פי' רש"י, מי שהעיר שלו. ולכאו' משמע שיש רק בעלים א' על העיר. ולכאו' ק' מהגמ' בהמשך, דהביא הא דקידרא דבי שותפי לענין מתני', ומה שייך זה אם רק בעלים א' הוא (עוד יש לע', מהו ההכרח לפרש המשנה כן). וע' בחי' אנשי שם (יג. בדפיו, אות א'), דביאר שאין כוונת רש"י לומר שיש בעלים א' על העיר, אלא כוונתו לומר דרק מי שיש לו חלק בעיר צריך לשלם, לאפוקי שוכרים, והוכיח כן מהא דהמשך הגמ'.**

ט) **משום נויי העיר- כ' הרשב"א (בהמשך העמוד) דכיון דמשום נויי העיר הוא, א"כ אין בני העיר יכולין למחול עליו. וכמו דאמרי' דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה, כמו כן כל שהוא משום נויי העיר אין יכולין למחול. ובזה פי' הא דאמרי' למטה דר' אשי מה טעם קאמר, מה טעם מרחיקין כדי שלא יזיק, דבא לומר דאינו כמו דין מתני' שהוא מדין נויי העיר, אלא הא דמרחיקין הגורן מן העיר הוא משום דמזיקו, וזה באמת יהיו יכולין למחול. [אולם ע' בנמוקי יוסף (ריש יג. בדפיו) דכ' על סיפא דמתני' דמה שאינו נותן דמים הוא משום דכיון שנטעו שלא כדין "ומזיק את הרבים", ומשמע קצת דמדין מזיק הוא, ואולי לשיטתו יכולין למחול, רצ"ע.]**

י) **משום נויי העיר- כ' הרמב"ן דהיינו בא"י. ולכן ביאר דקו' הגמ' ותיפוק ל' דאין עושין שדה מגרש, וכו', היינו דק' על המשנה, דלמה תנן דרק כ"ה אמות צריך להרחיק, תיפוק ל' דצריך אלף אמות. ומה דהביא הגמ' הא דעולא להקדים הקו', היינו דהי' שייך לומר דכוונת מתני' משום היזק הוא, ולא משום נויי העיר, ולכן אפי' בחו"ל יהי' הדין כן, ולא יהי' שייך להק' מהא דאין**

עושיין שדה מגרש, דזה ודאי שייך רק בא"י. אבל כיון שאמר עולא דמשום נויי העיר הוא, דשייך רק בא"י, לכן שפיר הק' הגמ' דא"כ תיפוק לי' משום מגרש. וכן מבואר מדברי רש"י בהמשך הסוגיא, דכ' דדין נוי העיר הוא משום תפארת ארץ ישראל. אבל ע' ביד רמה (צ"ה) דכ' דאף בחו"ל הדין כן, דכ' להוכיח מסוגיין דהדין דאין עושיין שדה מגרש ולא מגרש שדה שייך בחו"ל ג"כ (דהי' פשוט לו דדין נויי העיר שייך גם בחו"ל, ולכן הי' ק', מה הק' הגמ' ותיפוק לי' וכו', לימא דנוגע בחו"ל, וע"כ דגם בחו"ל שייך הדין דאין עושיין מגרש וכו').

(א) מ"ש בור דאמרת לא יקוץ, וכו' - לכאור' קו' הגמ' תמוה, דתי' הגמ' פשוט, דבבור אינו ודאי עומד לקוץ, משא"כ בעיר דהאילן ודאי עומד לקוץ, וכל הנדון הוא על הדמים, א"כ ודאי י"ל דיקוץ ואינו נוטל דמים מספק. ותי' הדר צבי, די"ל דאם הי' ברור לבעל האילן דלא יתן לו דמים, לכאור' יכול לעכב מלקוץ אילנו. וא"כ, י"ל דהיכא דידוע דאינם יתנו לו דמים, א"כ אולי מספק י"ל דאינו צריך לקוץ אילנו, דמספק הו"ל כמו מי שצריך לקוץ אילנו והם אינם רוצים ליתן לו דמים. וע"ז תי' הגמ' דכיון שהם מוכנים לשלם לו אם צריכים לשלם לו, א"כ נמצא דכל הספק הוא על הממוץ, ושפיר צריך לקוץ אילנו.